

ՊԵՇՏՈՆԵԿԵՆՔ

ՆՈՐԱՅՐ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՊՕՂԱՐԵԱՆ՝ ՀԱԽԱՏԱՐՄԱԳՈՅՆ ՍՊԱՍԱԽՈՐ ՀԱՅՅ. Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Անո՞նք որո՞նք անձամբ ճանչցած էին Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան ամենէն երկարակեաց և ամենէն նուիրեալ միաբաններէն Նորայր Արքեպիսկոպոս Պողարեանը, և կամ անո՞նք որո՞նք իր գիրին մէջէն երևակայած էին զինք. չեն կրնար միաբերան չհաստատել քաղում արժանիքներու շարքին պէս մէկը. որով հանգուցեալ Սրբազանը կը ներկայանար որպէս Հայց. Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ հարազատ աւանդու թեան ամենէն հաւատարիմ, նուիրեալ և յարգալից դէմքերէն. և՛ հազուագիտ անձերէն մէկը:

- Եկեղեցւոյ պաշտամունքը, հասարակաց աղօթքը իր ամենօրեայ կեանքին մաս կը կազմէր:

- Երուսաղէմի Պատրիարքական Աթոռին պատիւն ու վարկը իր նախանձախնդրութեան գոյութեան կամ խորք ունեցող հիմնատարրերէն մէկն էր:

- Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան հանդէպ սիրոյ, հոգեկան կապուածութեան զգացումը միշտ վառ կենդանութեամբ կը ճառագայթէր իր անձէն:

- Գիտնականի, հետազոտողի, ձեռագրագէտի արժանիքները շփոթ պայծառութեամբ կը շողան իր ձեռագրուցակագրական տասնամէկ և մեծադիր հատորներովը. որոնց մէջ կ'արտացոլան առարկայական ճշգրտութեամբ և ամբողջականութեամբ Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքարանի ձեռագրատան ճոխ գանձերը:

- Բարի, ազնիւ մարդու կերպարը իր ինքնադիմագծութեան ամենէն բացայայտ և բնորոշ յատկանիշները կը դրսևորէր:

Կարելի է դեռ երկարել շարքը Նորայր Սրբազանի անձը քարացուցող գիծերուն և գոյներուն:

Բայց Մեզի համար ամենէն զբաւիչ կողմերէն մէկը իր անձնաւորութեան՝ պէս խոր ապրումն էր որ ան իր մէջ պահեց կենդանի անշեղ և անսլոյս Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ վարդապետական, ծիսական, կանոնական, մշակութային ժառանգութեան առանձնայատկութեան նկատմամբ:

Շատեր խօսեցան ու գրեցին առաւելաբար անոր գրական-գիտական, քանասիրական-ուսումնասիրական արժանիքներուն մասին: Ուրիշներ դեռ պիտի գրեն հայագէտի իր պատկառելի վաստակի մասին: Բայց Մենք կ'ուզենք որ շուրջ տակ չմնայ Հայց. Եկեղեցւոյ Հաւատարմագոյն սպասավորի իր բացառիկ արժանիքը:

Եղիշէ Պատրիարք Դուրեանէն, Թորգոմ Պատրիարք Գուշակեանէն, Բարգէն Կաթողիկոս Կիլիսէեանէն ուղղակիօրէն իր ժառանգած կրօնաթուր և հայաշունչ ոգին և Մաղափա Օրմանեանի գիտական վաստակէն իր քաղած ուղղութիւնը մնացին իր մէջ պնդեալ առողջ և առոյգ որ ո՛չ ժամանակը և ո՛չ ալ արդիապաշտ մտայնութեան և կենցաղակերպի փորձութիւնները կրցան տժգունել թարմութիւնն այդ ժառանգութեան և ո՛չ ալ նուազեցնել ուժգնութիւնը իր սիրոյն և յարգանքին Հայց. Եկեղեցւոյ դարաւոր աւանդութեան հանդէպ:

Կ'ապրինք ժամանակներու մէջ ուր Աւանդութիւնը ստուերի տակ իյնալու

վտանգին է ենթակայ: Բնականորեն կեանքը փոփոխութեանց յարաշարժ գնացք մըն է: Բայց այդ փոփոխութեանց ընթացքը կը վերաբերի կեանքի արտապայտութեան ընթացիկ երևոյթներուն: Մառին ճիւղերը կը կոտորուին, նորերը կ'ընձիւղին: Տերևները կը դեղնին ու կ'ընկնեն, նորէն կը կանաչնան: Բայց եթէ արմատները կոտորուին կամ տկարանան՝ ծառը չի կրնար կեանք տնենալ: Ինչպէս հայ ժողովրդական առածը կ'ըսէ. « *Մառն արմատով է ծառ, տունն Հիմամբ է տուն* » : Մենք ալ կ'աւելցնենք « *Ազգը Աւանդութեամբ է ազգ* » :

Եկեղեցին Հայոց՝ Քրիստոսի քարոզութեան հարազատ ծաղկումն է հայութեան կեանքին մէջ: Դարերու խորութիւն ունի կաղնիի նման այդ եկեղեցին: Կաղնիին ճիւղերը այնքան յաճախութեամբ և այնքան վայրագութեամբ ջարդուեցան դարերու ընթացքին: Բայց կաղնին մնաց կանգուն և մշտադալար որովհետև արմատները մնացին անաղարտ: Որքան հարուած ստացաւ կաղնին՝ այնքան խորացան անոր արմատները:

Նորայր Սրբազան Հայց. Եկեղեցւոյ պատմութեան ամենէն հմուտ և այդ սլատմութեան ռզիին հաղորդ դէմքերէն մէկը եղաւ Ի. դարու գրեթէ ամբողջ տևողութեան: Ան որ ունի պատմութեան ըմբռնումը՝ չի կրնար չունենալ Աւանդութեան յարգանքը: Հայոց ձեռագիր ու տպագիր մատենաները, գրողներն ու գրիչները, օսկողներն ու ծաղկողները իր կեանքին հետ միախառնուեցան: Երուսաղէմի Հայոց Սրբոց Յակոբեանց մայրավանքը իրեն համար եղաւ Հայց. Եկեղեցւոյ աւանդութեան վառ օճախը, ուր ապրեցան արմատները մեր գոյութեան և ապրեցուցին նոր ծիւրեր մեր լինելութեան:

Մինչ մէկ կողմէ յարգանք և երախտիք կ'ընծայենք իր յիշատակին իր պաշտելի մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնէն, միւս կողմէ կոչ կ'ուղղենք մեր այսօրուան և գալիք ժամանակներու հոգևորականութեան, որ Նորայր Պօղարեան Սրբազանէն քաղէ դասը Հայց. Եկեղեցւոյ աւանդութեան պինդ ու առոյգ պահպանութեան, վերակենսաւորման և վերարժևորման:

Մեր այս սրտալից տուրքն իր յիշատակին կը փակենք իր այնքան սիրած հայ մատենագիրներէն, աստուածաբաններէն Ներսէս Լամբրոնացիի քառերովը, որոցմով կը հաւատանք գերերջանիկ պիտի գգայ ինքզինք իր երկնային երանաւտ կայքին մէջ.

« *Ամենայն ազգ զիր Հարց աւանդութիւն պինդ կալցի* » :

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

28 Յուլիս 1997

Ի Ս. Էջմիածին